

այժման խորաքննչութիւնը տան արտաքինը
հազորակցութիւն ունէր քաղաքի ա-
րտաքին հետ, իսկ ներքինում կա-
պելով այդ հազորակցութիւնը քաղա-
քացիները քանդել են իրանց բազումը
արտաքինների մօտ բաւականին բացա-
րաբար մեծ հորեր, որոնք թափուած
աղբը քաղաքային կոտորածուն
գիշերները պիտի տանէ մեծ տակաւնե-
րով յատուկ սորա համար պատրաստու-
ած տեղը Այդ բոլոր կարգադրութիւն-
ները ճշգրտեցին իրազեկութեամբ անհե-
շտ յետոյ, մայր ակամայ տալիս է ին-
քն իրան հետեւալ հարցերը Արդեօք
«Առողջապահական մասնաժողովը» իւր
գործունէութիւնը «դադարեաց յետոյ
քաղաքի գրութիւնը ինչ պիտի լինի
ի՞նչպէս պիտի ապրեն քաղաքացիները ա-
ռանց «Առողջապահական մասնաժողովը»
ի՞նչ է պատուով քաղաքացիներին Ա-
հա հարցեր, որոնք զբաղեցնում են այն
մարդուն, որ մտածում է քաղաքի ապա-
գայ առողջապահական մասին Մենք
տեսնում, որ քաղաքացիները սկզբում չէին
կամենում կատարել «Առողջապահական
մասնաժողովը» հրամանները, և նրանց
ընդունում էին որպէս հարստահարու-
թեան միջոցներ, բայց հետզհետեւ հա-
մադիւրով, որ այդ բոլոր հրամանները ի
բարին է տանում, փոքր առ փոքր սկը-
սեցին հնազանդութեան մասնաժողովին
և ամենայն ճշգրտութեամբ էլ կատարել բո-
լոր պատուէրները: Բայց զգալիցներէ-
ք վաղը մասնաժողովի գոյութիւնը և կը
տեսնուի, որ այդպիսի տեղիս հասարա-
կութիւնը ևս մտաւայն այն բոլոր նե-
ղութիւնները, որոնցով նոյն աշխատել էր
իւր ընտանիքը, աղգակներ և այլն ա-
զատել իրան օխերիմ թշնամուց: Այժմ
նորից կը տիրէ քաղաքին անտանելի
զարգանալու թիւն, ժողովուրդը կ'սկսի
մտաւայն առողջապահութիւն խօսքը և
այնուհետեւ խօսքիս ամենայն հնչու-
թեամբ իւր արթնացած ժամանակացի կը
սկսի բռն գնել մեր քաղաքում:

Ահա այդ ցաւալի հանգամանքը աշ-
քի առաջ ունենալով, անհրաժեշտ է
առողջապահական մասնաժողովի մշտա-
կան գոյութիւնը իրազեկ յանձն մեծ և
բազմաժողով քաղաքում: Դա ամենաբի-
շք գէթ երեք տարի անգաղար պիտի

գործէ, որ գոնէ ժողովուրդի մէջ պա-
հանջ դառնայ առողջապահական օրէն-
քը: Իսկ երբ ժողովուրդը կը վարժուի
այդ օրէնքի մէջ, այն ժամանակ առանց
մասնաժողովի գոյութեան էլ, նա կ'զգայ
իւր պակասութիւնը: Հէնց այս հիման
վերայ էլ շատ և շատ փափագելի էր, որ
«առողջապահական մասնաժողովը» գոր-
ծունէութիւնը շուտ չը դադարէ, ինչպէս
զժողովուրդս, լուր է պտտում քաղա-
քում:

Ս. Ամիրեանց.

Բազու, 28 սեպտեմբերի.

ՄԵՐՈՒՆԱԿԱՆ

4 հոկտեմբերի.

Երանի կը լինի և հազար երանի, այն
ժամանակ, երբ մարդը ամեն մի հայց
հասարակական լինի թէ եկեղեցական և
այլն, քննելիս, խոսակցական վերաբե-
րուելով դէպի քննելի առարկան, հեռու
անձնական հայեանքի և կրքերի զրդու-
մից, աշխատել բուն ինքնիշխան միտ-
քը պարզ բացատրել և ամբողջ չեղտա-
քքերի հասարակութեան առաջ կանգ-
նեցնել նրան անելով ընդ նմին իւր խոր
հրդածութիւնները փաստերի վերայ յե-
նուած, Անկասկած յարգելի հասարակու-
թեան և խմբադրութեան էլ դեր և դէմ
գրութիւններով մի պարզ հարցի վերա-
բերութեամբ առարկելիս, ձանձրացնում
ենք, երբ բանից դուրս է գալիս, որ մի
որ և է ինչդիւր զարթեցնելու լրագրու-
թեան մէջ, անձնական կրկն արգասիք-
ներ են լինում:

Եթէ յարգելի ընթերցողը մի քիչ
ուշի ուշով վերաբերի մեր և Սարգսի
բաժնի պ. Ս. Իւզբաշեանի (Երբ-Դար № 2
110—154, 1884 թ.) իրականութիւննե-
րին, կը նկատի անշուշտ մի զլխաւոր
բան, որը և տեղիք է տուել սկզբէն ինձ
խօսելու. արծարծած ինչդիւր քաղաքա-
կան ամուսնութեան կամ լաւ և ուսել
ապօրինի, արտաքին լուսաւորչական եկե-
ղեցուց կանոնների կնապահութեան վե-
րայ է, որի տաճանը մեր գիւղական հա-
մայնքում նպատակ է բուս, պ. Իւզբա-
շեանի, հայ հոգեւորականութիւնը— ընդ-
հանրապէս, իսկ մենք գտնելով պարտի
յայտնած միտքը ամբողջ հոգեւորակա-

նութեան վերաբերութեամբ, անձիւր, չը
հերքելով անհատական բացառութիւննե-
րը, սակայն ենք, որ այդ վարակիչ անար-
այժման մեծամեծ հայաբնակ քաղաքներից
ու գիւղերից անպակաս է (զարմանալին
այն է, որ առաւելապէս զարգացածների
մէջ է), հոգեւորականութիւնը անկարող է
բաւարար մէկէն ի մէկ իւր անգոր գրու-
թեամբ, որի մէջ նա, ինչպէս ամենքս
տեսնում ենք, ներկայումս գտնվում է,
ինձ հետ համաձայն էք պ. Իւզբաշեան
այս կէտում, իսկ թէ մի կամ երկու ան-
յայտ գիւղերում կան այդպիսի աշքի
ընկերակց հոգեւորականներ, ինչպէս պարո-
նին է յայտնի, և ոչ թէ, կրկնում եմ
բարձր հոգեւոր իշխանութեան, զորս հա-
մար միթէ կարելի է յարձակուել ամ-
բողջ հոգեւորականութեան վերայ՝ աղբ,
առաջէք, ինչդիւր, անհամեմատութիւն չէ:

Ակամայ պէտք է զարմանայ մարդ պ.
Իւզբաշեանի նամակի այն կէտի վերայ,
որ առում է թէ, այն հասարակութեան և
հոգեւորականաց, որոց մասին ինքը զը-
բում է և որոց քաջ ծանօթ է, մենք այն-
քան ենք ծանօթ, որքան Չինաստանի
հետ!!! հետևապէս պարտի ստույթեամբ
ուրիշ մարդ էլ կարող չէ ծանօթ լինել:
Բայց միթէ նոյն խօսքերը չէ կարելի
անդրադարձնել և ասել պ. Իւզբաշեան
ձեր յարգութիւնն է ծանօթ հայ հոգե-
ւորականութեան, նորա եկեղեցական վար-
չալիս օրէնքների և կանոնների հետ
այնքան, որքան Չինաստանի հետ (որոշա-
նով միթէ հարցը լուծուեցա՞ւ ?!!!), ներու-
ղութիւն, որ բոլոր ձեր գրութեանցից
այդ եղանակով թեանք եմ գալիս:

Ի վերջոյ ինչդիւր եմ, պ. Իւզբաշեան,
որպէս բարեկամ, մի որ և է հարցի վե-
րայ առարկելիս, անհատականների խոս-
քարմունքներից զրդած, ընդհանրի վե-
րայ չը յարձակուել ու նորան չ'արտա-
տելի. այս է իմ բոլոր առածս և ցան-
կացածս կարծում եմ, որ սա անուրա-
նայի ճշմարտութիւն է:

Խմբագրապետ Տէր, ինչդիւր թոյլ տալը
սոյն երկու խօսքերուս ձեր լրագրի է-
ջերից մեկով, խոտանալով լուսութիւն
պահել գէթ այն դէպքում, երբ սոյն
ինչդիւր վերադարձութեամբ պ. Իւզբաշեա-
նը տեղիք էլ տայ ինձ խօսելու:
Ա. Սանդեան.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ.

Այս տարի ամեն երկրներում պատ-
գամաւորների ընտրութիւնը շատ աղ-
մրակից էր, կարծես ամեն ուրեք զը-
գո՞ն են իրերի ներկայ գրութիւնից և
ամեն տեղ աշխատում են կուսակցու-
թիւնը ամենայն եռանդով իրանց կշիռը
պատգամաւորաց ժողովներում զօրաց-
նել, մասնաւոր այս ձգտումն աւելի ե-
րևում է Գերմանիայում, որ ընտրու-
թեանց աւելի այնպիսի դէպքեր պա-
տահում են, որպիսիք երբեք եղած չեն:
Ահա այդպիսի բուն իրողութեանց մե-
կի նկարագիրը:

Ձեզէնք «Berl. Tagebl.» գրում են,
«Երեկ կատարվեցան անկարգութիւնք և
բռնութիւնք որպիսիք երբեք պատահած
չեն Գերմանիայում պատգամաւորների
ընտրութեան ժամանակ: Պատճառն այս
բռնութեանց ազգային— ազատամիտնե-
րն էին: Ազատամիտ կուսակցութեան
ժողովում երկուցեան 8 ժամին» պէտք է
խօսել բէշխտագի անդամ պ. Ռէյն-
հարտ Ծմիլտը: Բայց սորա երեւելիս
այնպիսի աղմուկ և աղաղակ բարձրա-
ցաւ, որ հարկաւոր եղաւ ոստիկանու-
թեան միջամտութիւնը:

Ազատամիտների գեկավարներն այ-
նուհետեւ գնացին «Hötelis olms» Այստեղ
հաւաքվեցան հարիւրաւոր մարդիկ, շը-
ղած ազգային — ազատամիտ կուսակ-
ցութեան գործակալներից: Հիւրանոցի
ներքին յարկի վերայ յարձակվեցաւ ամ-
բողբ, որ մինչև անգամ հրազէնք սկսաւ
գործ դնել: Ոստիկանութիւնն անկարող
եղաւ կարգ պահպանել: Ժանդարմների
կալանաւորած մի քանի զլխաւորներին
բազմութիւնն աղաւտել: Երկաթուղու
գնացքն, որ ճանապարհ ընկաւ գլխաւոր-
այ 11½ ժամին և ուր գտնվում էին
ազատամիտ կուսակցութեան ներկայա-
ցուցիչները, ենթարկվեցաւ ապստամբ-
ների յարձակման, կառքերի պատահա-
նների բոլոր ապակիները քարերով փըշ-
րեցին և մի կոնցուկտոր Հոֆֆման մա-
կանուով, ծանր վէրք ստացաւ:

ՄԱՆԵՐ ԼՈՒՐԵՐ

Շամախից «Ապակաղն» գրում են,
որ քաղաքի բանտում և հիւանդանոցում
երկայել է տիֆ, որին զո՞ն գնացել են

այցելում են ամեն տարի արտասանման
զանազան կարողները որպիսի համար
և որոնք բախտաւորապէս այնքան աղ-
նուութիւն գեւ ևս ունին, որ ամառում
են իրանց հայ անուաններ:

Ե.

Այդպէս է ըմբռնել աղանդաւոր հե-
ղինակը իւր ժամանակակից հայութեան
գոյութիւնը, այդպէս է զննել, այդպէս
է պատկերացնել հին և նոր սերունդի
մէջ զոյգացած տարակուսանքները:

Քննելը հիմա այն անձնաւորութիւն.
ները, որ կազմում է մէկ ամբողջութիւն
(ensemble) հեղինակի գաղափարը արտա-
յայտելու համար:

Եթէ ևս պատկերահան— կարիկատու-
րիտ լինելի, փոխանակ երկար ու բա-
րակ խօսաւոր, կը նկարագրել մէկ պատ-
կեր և կը տեղադրել նորանց այսպէս:
Պատկերի մէջ տեղը կը նկարագրել
մէկ ոսկով տուգ լցրած տոպրակ Ստե-
փան Դոնէլիչի գլխով և նրա զծագրու-
թիւնով, ձեռքին մէկ մարակ, նորա աջ
կողմը վանդիս, ձախը Նատալի փայլուն
գորտանման պատկերներով: Սարգիսը
ապիւրի գլխով պինդ բռնած ունի Նա-
տալի ձեռքից, քաշում է նրան դէպի
իւր կողմը: Սարգիսը մազերը թափուած՝
զայլի պատկերով, որը վանդի թափից
է քաշում:

Բարբարէն, Եագոր Սիմոնիչը կաղնում

են ակնեսուար, մէկը թաշկինակով իւր
աչքերն է սրբում, միւսը ամբողջութեամբ
իւր շքեղ զինուորական զգեստում, գե-
րգեան պատուանշանը վզին, հանգիստ
մտածելով, ծիւղում է իւր երկար չիւր-
լը:

Այդ բոլոր խմբից դուրս՝ աջ կողմը
կանգնած է Միքայէլը մեծ սկրուն գը-
լիով, երկար ոտքերով, կ'արձ ձեռքերով,
աջու ձեռքը մեկնած դէպի Անանիս, ո-
րը կանգնած է ձախ կողմը նիհար կազ-
մուածքով և կերպարանքով, փոքրիկ
գլխով, երկար մազերով, բաւանջով աշ-
քեր սրբելիս: Տոպրակի մարակը ըս-
պատնում է դոցա երկուսին, իսկ հեռու
հորիզոնում խորամանկ ծառայ լիօղե-
ֆին, սրը ծիծաղում է ամենքի վերայ:

Որովհետեւ շատ հայի տեսակէտից
փոքր է ամեն ինչ, բոլորը պիտի ձգտեն
դէպի նրան, բոլորը պիտի երկրպագեն
նրան, որովհետեւ նա է կեանքին գոյու-
թիւն առողջը:

Սարգիսը և Սարգիս, այդ երկու այ-
լանդակ ծնողները անասանման սիրելով
իւրեանց զուակներին, նրանց երջան-
կացնելու համար անհեղձիկ ճշմարտու-
թիւն են համարում այդ փողը ձեռք
բերել, այդ պատճառով էլ սկսվում է
գոյութեան կռիւ, պատերազմ հին և
նոր սերունդի մէջ: Սարգիս Սարգիս
մէկ կողմից, Միքայէլը Անանիս միւս
կողմից, մէկ սերունդը պաշտում է փո-

ղը, միւսը՝ արձամբում նորան:

Հեղինակը, ինչպէս ստացինք վերև,
գիտել և գննել է այդ իւր ժամանակա-
կից հայ սերունդի պարագայքը և գու-
մարելով բոլորին փողի շուրջը, աշխա-
տում է լուծել այն հարցը թէ ո՞ր սե-
րունդն է իրաւացի—հինը թէ նորը
Սարգիս—Սարգիս, թէ Միքայէլ—Անա-
նիս:

Սարգիսն ասում է (Արարուած Գ.
տեխի Ե. Երես 150) «Եւնէց փոքրի
կուրի վուր իմ սկըր չէ հասկանում...
ինչ... Ժառի շուրջը վուր դաշտ է ա-
նում իմ քնին, ծառը ստիւեմէն հա-
նում ին ու դէն ին քցում...»:

Իսկ Սարգիսն ասում է անանուն
տեղով (արարուած Ե. տեխի Գ.) «Սո-
ուղում իմ էնդաղա փիլքը անիս, վուր
քու խեղճն ասէ քիլ՝ հա... այսինքն
երկու ժամանակակից փողաւէլ ծնողնե-
րը ևս մեծ տարաբաղդութիւն են համա-
րում Միքայէլի Անանիս հետ ստուսնա-
նալը, որովհետեւ միլիոնները կը փախ-
չին նորանցից:

Սկզբից մինչև վերջը հեղինակը աշ-
խատում է նոր սերունդը հերոսացնել,
այն ինչ զորս է գալիս որ հին սերուն-
դի առաջ նոր ինդէլէզնու սերունդը
ճնճուկ է:

Հին սերունդը զինուորում է փո-
ռաւորութիւնով և իւր տեսակ լոգիկայով,

իսկ նորը միայն խօսում է խօսում և չէ
գործում:

Կարողացէ՛ք բոլոր այն տեսարանները,
որտեղ պատահում են հայր և որդի,
մայր և աղջիկ և կը տեսնէք որ միշտ
փաստերը, իրազեկութիւնը հին ու
բունդի կողմն է, իսկ միւսին մնում է
միայն ֆրազներ:

Այդ բանում մենք իրաւունք չունենք
մեղադրելու հեղինակին, որովհետեւ նա
վերցնելով իւր նիւթը ժողովրդական
կեանքից 1860 թուականին, նկարագրել
է այն, ինչ որ տուել է նորան այդ
կեանքը և ընդհանրապէս յօգուտ նոր
սերունդին հեղինակը չեղուել է իսկա-
կանութիւնից և կամեցել է գաղափա-
րացնել Միքայէլին և Անանիս, բայց
ինչ որ չը կայ կեանքի մէջ, այն գծուար
է ստեղծել:

Հշմարիտ է 40—50 թուականների
հետեւանք 1860-կանը տուել էր մէկ տե-
սակ նոր հայութեան սերունդի գոյու-
թիւնը, բայց 60-կան թուականներում նա
միայն չօչափելով իւր գոյութիւնը ան-
գոր է եղել պատերազմի փորձած,
ոյժեղ սերունդի դէմ, որովհետեւ եղել
են մէկ, երկու, իսկ հինը տասներով,
ինչպէս Սարգիսն էլ ասում է, «այսպիսի
մէ ծախիով գարունը գու քայր»:

Այդ թուականների Միքայէլ—Անանիս
իղիալիսներ էին, իսկ ներկայիսը բեա-
լիսներ են. անցիակ Անանիս նորութիւն

էր հայ կեանքի համար, անգամ ամբողջ
իւր թոյլ բնաւորութիւնով. իսկ ներկա-
յում գոյցէ կան Անանիսներ, բայց նոքա
անցել են նահապետականութեան և
միշտ կը լինին թոյլ թէ, բայց համա-
կրելի, այն ինչ 60-կան թուականի Մի-
քայէլը ներկայի համար անհասկանալի
մէկ շատախօս է, որը եթէ համարձա-
կուի բերան բացանել իւր Փրագները
արտայայտելու համար, իսկոյն նորան
յիմարի տիտղոս կը յառակացնեն:

Վերջացնելով յայտնած կարծիքս վե-
րաբերեալ «ԵՒ» ՄԵԿ ԶՈՂ» պիւսային,
կ'աւելացնեմ որ գործող անձինքը այդ
պիւսայի մէջ բաժանվում են երկու դա-
տակարգի առաջին կարգին պատկանում
են Սարգիս, Սարգիս, Բարբարէն, Ստե-
փան Կանիլիչ, միւսին մնացածները հան-
դերձ խորամանկ Օսէփ ծառայով:

Առաջին կարգի տիպերը կենդանի բը-
նական էակներ են, միւսները թեւ չիւ-
ծու են բայց տաղանդաւոր հեղինակի
գրչի սակից գոյու են եկել բնականա-
ցրած:

Գ. Չմէկեան.

բաւական բանտարկեալները Քաղաքումն էլ բաւական զօրեղ է կոկորդացաւը (դիֆտերիա)։

«Կարս լրագիրը» հաղորդում է, որ Կաղզուականում ս. Գրիգորիայ եպիսկոպոսին, Կարսի առաջնորդին, ներկայութեամբ բացուել է հայ օրիորդաց դպրոց 3-ին սեպտեմբերի և այժմ ուսանում են այնտեղ 15 օրիորդք։

Տեղս ժամանել է մի ծերունի քահանայ Տէր-Կարապետ Տաւադեան, որ ինքը Տաճկաստանից է, Տրապիզոնի վիճակից Այս քահանայն առաւարտ ծառայութիւններ է արած, 150 տարի առաջ մահմետականացած հայերից շատերուն, որոնք Տրապիզոնի վիճակումն են, քրքրաժողովարար է, շատ աշխատանք է թափել մահմետական Սիւրմիւնէ և Կալաֆկա գիւղերում (Սոմարայու Ղազարում), թէ եկեղեցեաց և թէ դպրոցների կառուցման համար։ Սորա այս բարի գործերն վկայ են Սարգիս, Գէորգ (ապա կաթողիկոս) և խորհման Հայրիկ պատրիարքների, նոյնպէս և Մատթէոս կաթողիկոսի կոնդակներն, որոնք քաջալերում են նրան և օրհնում իւր արդիւնաւոր գործունէութեան համար։ Այս քահանայն այժմ ճանապարհորդելով Անապա և Սև ծովի ափերէն ափերն, ուր բազմաթիւ հայ գաղթականք կան, արեւ է մի քանի տեղերում մկրտութիւնք և թաղման կարգեր է կատարել առանց քահանայի թաղուածների վերայ։ Սորա պատմելով երևում է, որ Սև ծովի ափերում Սուլումի և Անապայի կողմերը գտնւումը հայ գաղթականք, որոնք մի քանի հարիւր տուն են, կարօտ են քահանայի և դպրոցի։ Հրաւիրում ենք հոգեւոր իշխանութեան բարեհաճ ուղղորդութեանը այս թշուառների վերայ՝ որոնք զրկուած են հոգեւոր և մտաւոր միջնորդութիւնից, որով օր աւուր խորթանում են և ազգութիւնից։

Ինչպէս «Արեւիկը» հաղորդում է ազգային ժողովը մի քանի Տաճկահայ վիճակներից հարց է արել, թէ արդեօք նախ կաթողիկոսական ընտրութեան վերաբերութեամբ անմիջապէս յարաբերութիւն ունեցնէ կա. իշխմանս պահանջները, որոնք վարել են նորա և նոցա հայրերը, պատճառ բերելով, թէ այդ զեղծիքները պատկանում են անտառային տարածութեան։ Երբի սորա այնպիսի դաշտեր են անտառների մէջ, որոնք վարելահողեր են եղած ի վաղուց հետէ և անտառների մէջ գտնւելու պատճառով պ. կողմերը արգելում է նրանց վարելը։

«Արաբիկայ» «Նոր-Գարին» հաղորդում են, որ անտառապետ պ. Կուզմիւրը աշխատում է գիւղացիներից խել այն հողերն, որոնք վարել են նորա և նոցա հայրերը, պատճառ բերելով, թէ այդ զեղծիքները պատկանում են անտառային տարածութեան։ Երբի սորա այնպիսի դաշտեր են անտառների մէջ, որոնք վարելահողեր են եղած ի վաղուց հետէ և անտառների մէջ գտնւելու պատճառով պ. կողմերը արգելում է նրանց վարելը։

«Արաբիկայ» լրագիրը հաղորդում է, որ Բաղախէմ կայսրապետը երկրաշարժ է եղել Առաջ լավել է խուլ ձայն և յետոյ ուժգին հարուած, որին հետեւել են էլի երկու աւելի թոյլ հարուածներ։

«Աւակաղին» Շուշից հաղորդում են, որ Ղարապաղում (Պարսկաստան) Մահմուտ խանը և սորա որդիք Աբու-Սամիտ, Մամէտ-Վէլի խաներն են մի քանի հարիւր հոգուց խումբ կազմելով յարձակվել են ինքն անապատային հայ գիւղերի վերայ և յափշտակել են նրանց, կատարելով ամենաբարբարոս

գործողութիւնք, մահաւանդ կանանց, մանկանց և օրիորդաց վերայ, մի և նոյն ժամանակ սարսափելի և տանջանքների ենթարկելով աղամարդոց, տանջանքների որոնք յիշեցնում են հին բարբարոս ժամանակները։ Բնակիչներից երեքը միւռն են տանջանքներից, և շատերը ծանրապէս վիրաւորվել։ Գիւղացիք ուզել են երթալ թաւրիգ Եւհզադէին գանդառելու, միայն նոցա ճանապարհը փակել են։ Վերջապէս ոմանք կարողացել են փախչել, երասին անցնել և այստեղից հեռագրել թէ հրան Դահին, թիֆլիզի պարսից հիւպատոսին և թաւրիգ ս. Աւաշտուրդին։

«Նոր-Գարին» հաղորդում են Մոսկվայից, որ երկօրեայ հիւանդութիւնից յետ իւր մահկանացուն կնքել է արժ. հայր Թակեր Սուրենեանց, ի ցաւ սրբաւի իւր հօտին։ Իրաւ որ ծանր է ժողովրդեան համար կորցնել իւր արժանաւոր հովիւին։ Հայր Թ. Սուրենեանցը հայ եկեղեցականութեան ընտիր անդամներից էր և ուր նա եղել է, ամեն տեղ միշտ սէր և յարգանք վայելած է իւր մտաւոր և բարոյական արժանաւորութեանց պատճառով։

Մեզ հաղորդում են. — Հայոց դերասան պ. Սարգսեանցն իւր փոքրիկ խմբով հոկտեմբերի 23-ին Տիֆլիս քաղաքից սկսում է ճանապարհորդութիւն անելու դէպի Ռուսաստանի հայաբնակ քաղաքները ներկայացումներ տալու, թէ ողբերգութիւններ, թէ տրամաներ և թէ կատակերգութիւններ։ Պ. Սարգսեանցն իւր հետ ունի սեպական հագուստներ զանազան ողբերգութեանց համար։ Ներկայացումներ կը տրուին ամեն մէկ քաղաքի մէջ իրեք, առաջին և երկրորդ խմբի օգտին, իսկ երրորդը հայոց տեղական դպրոցներին և կամ բարեգործական օգտին։ Պ. Սարգսեանցի հայոց պիէսաների ընկերակցութեամբ այս է. Արաք Ք. հեղ. Բեչիկ. Մեծն Ներսէս. Արայ գեղեցիկ. Հայկ գիւցաղն, Սաւուր, Վահան, Գոռնակ, Մահ Կիսարու, Սանդուխտ կոյս, Լոյս և խաւար, Վարդանանց պատերազմը, Շուշանիկ, Սէրը և Արարութիւնը զոհ է պահանջում, Սէնեքերիմ, Նոր կեանքից դրամները, Ջաղապասը, Օպերեկտայ չորս գործ. Ջոնի փոխարէն զոհ, Կոյրի զաւակի, Հեղեղատի ձորը, կամ որքը ու մարդասպանը, Թուղթ խաղացողի կեանքը, Կողպատած փոստ, Նիւոյի նշուէլը կամ բռնի ամուսնութիւն, Կախարդուած իշխան, Սուտ բարեկամը, Դերասանուհի կինը, Կոմեդիաները Գօն Գրիգորի, Սկապենցիի դաւաճանութիւնը, Ակամայ բժիշկ, Ունքը շինելու փոխանակ աշքը հանել, Էլի մէկ գոհ, Բեղերով կին, Գալլակ Յարութիւն, Ալաֆրանկայ, Պէպօ, Խաթաբալայ, Քանդուած օջախ, Մեջին մարդ, ժլատ, Հըրաշք կամ փայղեայ թուր, Կատակերգութիւններ, Մեկ հարմարու, Տիկիւնը նման է, Երկու ծեր սիրահարներ, Բօնպարզունի պանդուր, Փառք Աստուծոյ տեղանք պատրաստ է, Տէրը ծառայ, ծառան տէր, Վայ իմ կորած յիտն ոտիկ, Կըստ-Կըստ, Երեք քաջեր, Խենթ թէրու բժիշկ, Դանապահ, Երկու մոռացկոտներ, փարիզի կոչակար, Պեաներուրդի կուսարկայ, Պիպիի Տիգոր, Սէրը բժիշկ է, Բէշիլօյի յիշատակները, Անանուհ Կառակ. Երկու քաջամներ, Մոջիկուլ և այլն։ Այս վերոյիշեալ պիէսաները պէտք է խաղացուին նայելով բնութիւն յարմարութեան։

Պատիւ ունիւմ Հասուցանելու պատուելի Հասարակութեան գիտութեանը, որ եկել է Վիստէրի միակ երեւելի թանգարանը (մուգէյ), որ Եւրոպայի ամեն մայրաքաղաքներում Հանդէս է եկած, ինչպիսի են Ս. Պետերբուրգ, Մոսկվայ, Փարիզ, Վիեննայ և Բեռլին։

Թանգարանի բացման մասին մանրամասնութիւնք յայտնվեն առանձին ափիշանքում։

Թանգարանը տեղաւորվում է Գոլպլինսկի պրոսպեկտի վերայ պ. Մերկուելի տեղում։

Վ. Վ. ՆԵԼԻ.

2—5

ՅԱՅՏՆԻ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ

ՍԵՏԵՍԻ (Կապիտան Պետրոս Մաղաթեանց) ԵՐԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆԸ ԸՆՏԻՐ ԲԵՂՔՐՔՐՔ Ի ԿԵՐԱՅ ԵՐԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆԸ Ի, II և III մասերը միասին լոյս տեսաւ և արդէն վաճառվում է Բազմում իմ սեպական տպարանում և թիֆլիզի գրաւաճառանոցներում. գինն է 1 ռ. 20 կ.։

Յանկացողները կարող են գինը հետեւալ հասցէով. — ВЪ Баку въ Типографіи Александра Гасабова.

5—30

յօգուտ ձրի ճաշարանի։ Ասում են, որ մինչև այժմ ժողոված գումարի քանակութիւնը հասնում է 5000 ռ.։

«Արաքսանքին» հաղորդում են, որ պրոֆէսոր Գ. Ղամբարեանցը, Օդեսայի համալսարանից, Մոսկվայի համալսարան հրաւիրված լինելով հոկտեմբեր ամսոյ 11-ին արաւ իւր առաջին դասարանութիւնը։ Նա այնպէս մեկին, պարզ և կենդանի ձևով նկարագրեց իւր աւարկայի՝ քաղաքական դատաստանախօսութեան նշանակութիւնն ու նպատակն, որ արժանապաւ թուան ծափահարութեան ներկայ եղող պրոֆէսորներից ու բազմաթիւ ուսանողներից։

Ստորագիր Պ. ՍԻՄԵՆՆԱՆՆՑ.

Հրատարակիչ Է. Լ. ՆԱՅԻԱՃԱՆՆՑ.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.

Ի Ո Յ Ս Տ Ե Ս Ա Ի

«Արաքս» ամսագրի հրատարակութեան № 2 պատկերազարդ գիրքը

Ա. Ի. ՆԱՐԻՈՒՍ

«ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԻՋԻՆԵՐ»

(Հունիս, ջրեղեղ, Հակա-Միջինն ու առաջիկ ոտակը, Արշաւանք, Երկու զորավար, Կովկասի թագաւորութեան մէջ, միջինների աղջկային ժողովը, Կովկասի աւերումը) Գինը 40 կոպէկ է։ Փոստի ծախսով 50 կ.։ Մարվում է Բ. Շահվերդեանի լրագրական գիրքակալութեան մէջ, ուր և պահանջատ գտնվում է։ Հասցէն. — Тифлис. Газетное агентство. Б. Шавердова.

Պատիւ ունիւմ Հասուցանելու պատուելի Հասարակութեան գիտութեանը, որ եկել է Վիստէրի միակ երեւելի թանգարանը (մուգէյ), որ Եւրոպայի ամեն մայրաքաղաքներում Հանդէս է եկած, ինչպիսի են Ս. Պետերբուրգ, Մոսկվայ, Փարիզ, Վիեննայ և Բեռլին։

Թանգարանի բացման մասին մանրամասնութիւնք յայտնվեն առանձին ափիշանքում։

Թանգարանը տեղաւորվում է Գոլպլինսկի պրոսպեկտի վերայ պ. Մերկուելի տեղում։

Վ. Վ. ՆԵԼԻ.

2—5

ՅԱՅՏՆԻ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ

ՍԵՏԵՍԻ (Կապիտան Պետրոս Մաղաթեանց) ԵՐԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆԸ ԸՆՏԻՐ ԲԵՂՔՐՔՐՔ Ի ԿԵՐԱՅ ԵՐԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆԸ Ի, II և III մասերը միասին լոյս տեսաւ և արդէն վաճառվում է Բազմում իմ սեպական տպարանում և թիֆլիզի գրաւաճառանոցներում. գինն է 1 ռ. 20 կ.։

Յանկացողները կարող են գինը հետեւալ հասցէով. — ВЪ Баку въ Типографіи Александра Гасабова.

5—30

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Նիւթական միջոցներից զօրի հեղինակները կամ աշխատարողները իսպառ պիտի հրաժարուէին գրիչ ձեռք առնելուց, եթէ իւրեանց յոյսը գրած չը լինէին առատաբար բարերարների օժանդակութեան վերայ, որոնց ձեռնառութեամբ շատերը յաջողած են լոյս աշխարհ հանել իւրեանց մտաց ծնունդը. տպագրեց են մեր հայոց գրաւարանների մէջ գտնուած հին և նոր հրատարակեալ գրեանց շատերի ձեռագրը գրաւաճառ բարերարների առնունքը։

Ես էլ երեք անգամ բազմն ունեցել եմ իմ աշխատարողների հրատարակութեամբ և այս չորրորդ անգամ նոյն փառահալութեամբ կրկին դիմում եմ այն ամեն բարեմիտ անձանց օժանդակութեան, որք գիտեն յարգել և գնահատել մեր եկեղեցւոյ և ազգի Բարերար հանգիստացող երջանկալիւստակ Գեորգ Գ. կաթողիկոսի շահաւէտ ԳՈՐԾԵՐԸ. և զօջէ լուսութեան փարագուրի տակ մեան եթէ բարերար ձեռներ չ'օժանդակեն ինձ ի լոյս հանելու նորա գործողութեանց բնագրակ նկարագրերը, որ արդէն պատրաստ է տպագրութեան։

Այս աշխատութիւնս բաղկանում է երկու ստուար մասերից. Ա. մասն բովանդակում է իւր մէջ հանգուցեալ Հայրապետի յօրէ ծննդեան մինչ ցմահ այն ամեն գործերն մանրամասնաբար, որք հաստատուած են Կ. Պօլսոյ Պատրիարքարանի, Ս. Էմիլիանի Սիւնդի ու Վ. Տարանի գիւնատանց պատշաճ եալ գրութեանց պատճէններով և նոյն ինքն հանգուցեալ Հայրապետի օրագրական թերթով կազմեալ օրացոյցների (1848—82) լիւստարաններով, զորս ի ձեռն եմ ունեցել։ Իսկ Ա. մասի մէջ պատմուած իրողութեանց վերաբերեալ հաստատական գրութեանց պատճէններն բովանդակութիւնքը գրուած են Բ. մասի մէջ իւրեւ ծանօթութիւն, որք են. զանազան նամակներ, հրաւիրականներ, կոնգակներ, հեռագրեր, ծրագրեր, կանոնադրեր, հրահանգներ, տեղեկագրեր և այլ հետաքրքիր գրութիւններ։

Ուստի գինում եմ ազգայնաց օժանդակութեան, բաժանորդագրութիւնը որոշելով երեք կարգ.

Ա. 10 ռուբ. վճարող, որ կ'ստանայ 8 օրին. հաշուելով մի օրինակն 1 ռուբ. 25 կոպ.

Բ. 6 ռուբ. վճարող, որ կ'ստանայ 4 օրին. հաշուելով մի օրինակն 1 ռուբ. 50 կոպ.

Գ. 2 ռուբ. վճարող, որ կ'ստանայ 1 օրին. հաշուելով մի օրինակն 2 ռուբ.

Գիրքն զինի տպագրութեան կ'արժէ 2 ռ. Բաժանորդաց անուններն կը տպուին գրքի վերջում։

Երբ բազմ ունենամ տպագրութեան ծախսը ծածկելու կ'իսու չափ բաժանորդագրին ստանալ կը յանձնեմ տպագրութեան, գիրքը կը զարգարուի հետեւեալ պատկերներով՝ կենդանադիպ և միւռնադիպ պատկեր հանգուցեալ Հայրապետի Ս. Էմիլիանի Գ. ձեռնարանի, Ննջարանի, Բիւրականի ամբարանցի, և Ոչականի Ս. Մեսրոպէ եկեղեցւոյ պատկերներ։ Իսկ եթէ դժուարանամ որոշեալ քանակութեամբ բաժանորդներ ձեռք բերել, կը խոստանամ վերագրաւնել վճարողներին իւրեանց վճարած գրամներն։

1884 թիւ։

Իմ հասցէն. ВЪ Ваграшапъ САРВІСЪ ГИУНІ. Վաղարշապատ Ս. Գնունի.

ՄՈՂՆԵՐՈՑ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ՄՈՑ

ԵՐԿՈՒ ՓՈՔՐ ՏՆԵՐ

Համարաւ 3 և 5

ՏՐՈՒՈՒՄ ԵՆ ՎԱՐՁՈՒ

Այն պայմանաւ, որ նորանց նորոգութիւնն և կարկառանքն յանձն առնէ վարձողը։ Գինը երեսփոխանի Մոլոնայ սուրբ Գեորգ եկեղեցւոյ թիֆլիսում։

(3—3)

ՄԱՍՈՒԻ ՏԱԿԵՑ ԳՈՐԾ ԵԿԱԻ

«ՏԱՐԱԿԱՆ ԵՐԿՐԱՁԱՓՈՒԹԻՒՆ»

Մասն առաջին Պլանի մէկ փոքրիկ ա.

Հեղինակութիւն Մոսկվայի Կայսերական Համալսարանի պրոֆէսոր Ա. Գալիլեօնի թարգմանութիւն երկրաչափ Վախտանգ Հասան-Ջալալեանցի։

Մարվում է Տիֆլիսու բոլոր հայ-գրաւաճառների մօտ և թարգմանի մօտ. հետեւեալ հասցէով. — ВЪ Тифлисѣ, Штабѣ—Кавк. Воен. Округа Поручику Гасанъ—Джалалъянцъ.

«Կովկասեան գրաւաճառանոցի» Զ. Գրիգորեանցի հրատարակութեամբ

Ի Ո Յ Ս Տ Ե Ս Ա Ի

Ը Ն Դ Հ Ա Ն Ո Ւ Ը

ՍԵՏԻԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Գ Ո Ս Ա Գ Ի Բ

Հայոց դպրոցների համար, մասն ուսումնական և բնական (ստաշլին ջրման) 40 պատկերներով. Աշխատանքից պէճ. Սիւննանց։

(10—3)

Այլ քանադրապօլու Հայոց Վիճակային հոգեւոր դպրոցի II, III և IV դասարանից համար հարկաւորէ հայոց լիզուի և հայոց պատմութեան ՌՍՈՒՑԻՉ, որ ունենալու է շարաթական 20 դաս Զանկացողները կարող են գինը նոյն գրաւարանից հրաւարձութեան և տաւալ

Վ. Վ. ՆԵԼԻ.

2—5

ՅԱՅՏՆԻ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ

ՍԵՏԵՍԻ (Կապիտան Պետրոս Մաղաթեանց) ԵՐԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆԸ ԸՆՏԻՐ ԲԵՂՔՐՔՐՔ Ի ԿԵՐԱՅ ԵՐԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆԸ Ի, II և III մասերը միասին լոյս տեսաւ և արդէն վաճառվում է Բազմում իմ սեպական տպարանում և թիֆլիզի գրաւաճառանոցներում. գինն է 1 ռ. 20 կ.։

Յանկացողները կարող են գինը հետեւալ հասցէով. — ВЪ Баку въ Типографіи Александра Гасабова.

5—30